

Українська держава понад усе!

Видання Історичного клубу “Холодний Яр”

2019 рік
Жовтень
Число 10 (404)

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

НАШ ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – 33545

СЕСТРА-ВОЯК ТІНА ПЕКАРЧУК

1 жовтня виповнюється 125 р. від дня народження Харитини (Тіни) Пекарчук, співзасновниці сімферопольської “Просвіти”, начальниці санітарного потяга Запорозької Січі. Публікуємо уривок розповіді про неї з книги “Батькам скажи, що був чесний”

Навіть побратими про неї мало знали. Харитина, за натурою мовчазна і скромна, не любила про себе розповідати. Ті ж, хто бачив її в бою, казали: “Завзята, неустрашима. Перша в наступі, остання у відвороті”. Козак із Запорозької Січі писав: “Для мене особисто і для всіх тих побратимів, що знали тоді пані Харитину і бачили її на фронті та разом із нею рука в руку йшли у бій на ворога, пані Харитина була, є і буде найбільшою героїнею, для котрої не маю слів, якими б її обдарувати і вславити...”

...У всіх боях, що вела Запорозька Січ, Тіна перебувала в першій лінії. У газеті “Вільне слово” побратим із Запорозької Січі писав: “Я подивляв відвагу пані Тіни. Вона була тоді й сестрою, і вояком. Коли йшли в атаку на ворога, то Тіна завжди йшла попереду з рушницею в руках, а коли відступали, то Тіна в останній лаві відстрілювалася й одночасно забирала з поля бою на вози пораних вояків та опікувалася ними як сестра-жалібниця, за що всі вояки її дуже любили...” Тіна відчувала це. “Мушу ще додати, – казала вона, – що козаки мене любили і від них ніколи не мала я жодної прикрасі...”

19 жовтня 1919 р. в бою із Сімферопольським (!) полком Добровольчої армії під с. Тиманівкою (нині Тульчинського району Вінницької області) Тіну було поранено в живіт. “Ледве живою довезли мене до військового шпиталю у Вапнярці, – розповідала вона, – але, оглянувши мене, лікар не робив ніякої надії, що виживу. Я була притомна, й ми опановано, але дуже болісно прощалися з чоловіком. Надії на побачення не було, тим більше що наші мусіли Вапнярку опустити (залишити. – Ред.), а відомо було, що білі, які наступали, обіцали розправитися, без сумніву, що і з раненими. На щастя, на другий день наші знов відбили Вапнярку, але тому, що не було виглядів втримати її, хворих вивезено до Жмеринки. Хоч лікар не робив надії, щоб мене живою могли далеко довести, мої товариші постановили забрати й мене. Евакуацію треба було перевезти залізницею, та ще й у товарних вагонах, на соломі. Найгірше було те, що всі хворі й ранені були напівроздягнені, бо денікінська армія цілковито пограбувала шпиталь у Вапнярці. Тому більшість їх була у шпитальній білизні, а тільки дехто мав на собі шпитальний халат. Я була єдина одягнена, і то тільки тому, що коли мене, жінку, привезли, сестра-українка сховала мій одяг у себе.

Прибувши два дні пізніше до Жмеринки, нас, голодних і перемерзлих, примістили в шпиталі Червоного Хреста. Тут відчули ми, що це значить, коли шпитальний персонал не свій, а вороже наставлений:

палати неогріті, догляду за хворими також немає. Коли ми попросили хоч трохи протопити шпитальне приміщення, то нам заявила сестра: “Пусть ваші гайдамаки вам опалівають”. При обході лікаря я попросила, щоб мені змінили перев'язку, бо вже три дні, як не була змінена. А він відповів мені: “Єслі буду іметь время”, і я тієї перев'язки таки не дістала...

Добігав кінець листопада 1919 р. Армія УНР знайшлася в районі Чорторії, оточена з усіх боків ворогами. Продовжувати боротьбу у формі регулярного фронту не було змоги. Тоді то намічено відбутися у Жмеринці з'їзд і нараду командантів дивізій. Там і вирішено йти у Зимовий похід”. Це мав бути партизанський рейд у заплілі денікінців і більшовиків... “Нелегкий був Зимовий Похід, – згадувала Тіна Пекарчук. – Всі так були вичерпані: і люди, і коні...” На лихо, Іван Пекарчук ще й застудився. І несподівано втратив голос. Тож далі командував мовчки, порухом шаблі.

Мазепинці зупинилися біля села Вербки Ямпільського повіту. Позиція виявилася незручною: село – у долині, а ворог окопався на горі й мав відкриті поле обстрілу. “Та все ж нам треба було просуватися. Постановлено вислати підводи з раненими й випасами, а нам припало крити їх, – розповідала Тіна Пекарчук. – Та про це треба було негайно повідомити штаб, що стояв у лісі. Мене післано туди з донесенням, хоч дорога із села до лісу була відкрита і тим дуже небезпечна... Я пустилася навпростець до лісу і зараз же притягнула увагу ворога. Пізніше розказували мені, що в тому напрямку почала бити большевицька артилерія і гарматних стрільб було до двадцять. Як та коли я була контужена, не пам'ятаю. Потрясення вибухом близько розірваного вистрілу перекинуло мене разом із конем, що так і привалив мене своїм тятгарем. Якби кінз був пошкоджений, я ніяк не була б змозга встати, а рятувати мене за тих умовин не міг би ніхто. На щастя, він був цілий, звівся разом зі мною, і так ми досягнули лісу. Нових стрільб, на щастя, не було. Бачачи, що я не в силі йти, наші підбіг-

ли з лісу до мене. Обидві ноги були в мене пошкоджені розтягненням і порванням сухожилля, на лівому коліні трісла ще й чашечка, і все негайно поопухало. Страшно боліла мені голова, бо була важко контужена. Все це сталося на початку травня 1920 р. поміж селами Вербка і Качківка на Поділлі. Тим назавжди закінчилась моя боева активність і військова служба Україні. Я страждала здібність не тільки до їзди верхи, але навіть до ходу”.

У цей трагічний для Тіни день закінчився Зимовий похід – 6 травня 1920 р. під с. Вербкою армія Михайла Омеляновича-Павленка з'єдналася з частинами 3-ї Залізної дивізії Олександра Удовиченка. Далі Тіна вже пересувалася на возі. На щастя, невдовзі її привезли до Проскурова. Тут у лікарні їй надали медичну допомогу...

21 серпня 1958 р. у Новому Ульмі помирає чоловік. “Нелегко було йому відходити, залишаючи мене хворою й осамітненою, – писала Харитина Пекарчук, – важко було мені прощати його – тим разом назавжди”. “Хвора, самітня, без опіки, переходжу до старечого дому – в Дорнштадт, де увесь час борилося з різними хворобами: до туберкульозу приєдналася хворість печінки, артритизм (буває, що не можу й рухатися), сліпота: перенесла операцію обох очей по черзі, і так, самотньо, майже безпомічна, доживаю свій вік, ждучи хвилини відходу туди, де вже не буде ні горя, ні мук”.

Любов до українського народу та випробування, які лягли на її плечі за цю любов, перевтілили її, онучку польського повстанця, “з крові і кости польку”, у прекрасну українку, або, як вона казала, у “гайдамачку”...

Харитина Пекарчук описала свій шлях служіння Батьківщині. Цей шлях був неймовірно важкий, витримати його міг тільки твердий характер, фанатично закоханий в Україну.

Наприкінці спогаду вона, не скаржачись, коротко пише про своє ослаблене здоров'я, сильні болі, різке погіршення зору, що позбавляє її “майже зовсім можливості читати й писати. Тому й не маю змоги вдержувати листування з близькими людьми, рідко зустрічаю когось душевно рідного... Зате ніщо не може позбавити мене дорогих споминів пережитого. Жаль, що не сповнилося колишнє бажання, та моя віра в нічому не похитнулася. Вірю, що до Світанку мусить колись прийти, може, скоріш, як ми так часто «малі вірою» чекаємо. Якби моя молодість та здоров'я могли повернутися, в мене було б тільки єдине бажання: стати сірим, безімним рядовиком в однострою Української Армії, повернутися на свою колишню стійку, спочинувати на Рідній Землі”...

Дивом Української революції стало не тільки перетворення малоросів на українців, а й переродження людей іншого етнічного кореня на українців. Одним із прикладів такого феномену стала Харитина Пекарчук, життя якої цілковито пов'язане з Визвольною боротьбою. Вічна слава і любов!

Роман КОВАЛЬ

“ОСЬ ВІН ВИСОКО НАД НАМИ...”

Презентації книги “Батькам скажеш, що був чесний” почалися в м. Городку, в Малій академії мистецтв ім. Петра Андрусіва. Розпочав зустріч народний артист України Тарас Компаніченко “Козацькою піснюю” на слова С. Іванченка, опублікованою в газеті “Українській козак” 1919 року (ч. 37).

Промовляли о. Михайло Греділь, редактор Роман Смілка, видавець Марко Мельник, а Лідія Дмитрук, дочка діяча Центральної Ради Василя Шкляра (героя книжки), щиро дякувала Історичному клубові “Холодний Яр” за повернення пам'яті про її батька, про якого вона і старша сестра Леонтина так мало знали!

Ось що про нього розповів автор книги Роман Коваль: “Василь Шкляр у 1918 р. – директор Департаменту політичної інформації.

Промовляли професор Орест Абрагамович (онук січового стрільця і скульптора Михайла Гаврилка), редактор журналу “Універсум” Олег Романчук (племінник сотника Армії УНР Василя Оксюка), кандидат історичних наук Микола Посівнич. На пам'ять про Михайла Гаврилка Тарас Компаніченко виконав пісню. Вшанував він пісню і героїню ОУН Марію Омелян, дочка якої Надійка Шупер також прийшла на презентацію. Представив Роман Коваль і юну козачку із с. Товмача, що на Черкащині, Ірину Михальченко, землячку отаманів Івана Лютого-Лютенка і Чорного Ворона, тепер студентку Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Ось її відгук: “Слухаючи емоційні розповіді Романа Ковалю, відчуваєш, розумієш, якою цінною

Сучасною мовою – голова СБУ. Завдання департаменту полягало у «виявленні і припиненні антидержавної діяльності з боку політичних противників УНР»... 1921-го Василь Шкляр творив «повстансько-петлюрівські загони» на своїй рідній Чернігівщині та на Катеринославщині. Чекисти називали його «выдающимся петлюровцем», «бывшим петлюровским министром».

Роман Коваль розповів не тільки про українців, а й про чужинців, борців за національну Україну, – литовця Едмунда Бренейсена, німкеню Генрієту Ган, українізованого болгарина Петра Чекаріва, українізованого чеха Йосипа Барцала, польку Тіну Пекарчук, яка стала прекрасною українкою – козачкою Запорозької Січі Якова Божка. Є в книзі й надзвичайно цікавий спомин Льонгіна Цегельського з Кам'янки-Струмилової на Львівщині під назвою “Курд – борець за Україну”. Воював курд у січових стрільцях і Галицькій армії.

Наслухавшись чудових пісень Тараса Компаніченка і розповідей про призабутих героїв Визвольної боротьби, люди розходились неохоче, не хотіли виходити з магічного кола поетичної української історії. Того вечора відбулася презентація й у Народному домі с. Зимної Води Пустомитівського району. І тут, уже по завершенні офіційної частини, ніхто не пішов додому, а слухав бойові пісні Української революції, які розшукав і виконав Тарас Компаніченко.

І леглі прекрасні наддніпрянські пісні над Галичиною... А люди з вдячністю слухали. Серед них був і голова територіальної громади Володимир Гутник, який закупив чималу кількість книжок Історичного клубу “Холодний Яр” для мешканців своєї громади.

22 вересня у Львові в готелі “Ріус” у рамках книжкового форуму відбулася третя презентація книги “Батькам скажеш, що був чесний”.

нам дається свобода... Починаєш захоплюватися боротьбою цих людей. Вони надихають відстоювати Українську державу, її цінності, народжують віру в те, що ми переможемо!”

У готелі “Ріус” Марко Мельник представив книжки видавництва “Холодний Яр”, а Наталка Крісман – свої поетичні збірки “Пуповина” та “Рабство у генах лікують повстанцями” (написана у співавторстві з Романом Лесюком, учасником українсько-російської війни на Донбасі).

На зустріч у готель “Ріус” прийшли головний редактор видавництва “Terra Incognita” Ярина Вінницька, засновник проекту “Локальна історія” Тарас Чолій, фалерист Степан Пахолко, історик Роман Піняжко, козак чайки “Пресвята Покрова” Гриць Козій та інші достойні львів'яни і гості книжкового форуму. А завершився той вечір близько 22.00 у Народному домі с. Судової Вишні Мостиського району, де свого часу дочекалася патріотична інтелігенція села, яка після виступу Романа Ковалю, Тараса Компаніченка, Тараса Чолія і Василя Сюмака сама влаштувала концерт із пісень ОУН і УПА.

Щира подяка за організацію туру членам Історичного клубу “Холодний Яр” Ігореві Гаврищину, Любомирові Світенку та Олегові Ситику, редакторів Романові Смілці, депутатах Львівської міської ради Тарасові Чолію, голові територіальної громади Володимирові Гутнику, Галині Додатко, Зеновію Мазуркевичу, поетові Василю Сюмаку та Оксані Тарнавській із Судової Вишні.

Поверталися ми з Галичини, а в серці лунала пісня Тараса Компаніченка на слова Бориса Грінченка “Стяг”:

Ось він, високо над нами
Стяг, освячений в боях...
Гей, хто з нами, не з рабами,
Хто стоптав ганебний страх, –
Станьмо вкупі й за Вкраїну
Биймось, биймось до загибуні!

ЦИТАТА ДНЯ

“КНИГА “БАТЬКАМ СКАЖИ, ЩО БУВ ЧЕСНИЙ” ВІДПОВІДАЄ КОЗАЦЬКИМ КАРБАМ”.

ВАСИЛЬ СЕРЕДЕНКО – “ЧОРНИЙ КОЗАК”

“Незборима нація” – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України

СІЧОВИЙ СТІЛЕЦЬ ІЗ ГОРОДЕНКИ

Наприкінці 1943 р. січовий стрілець Климентій Мороз вступив до дивізії “Галичина”, але в лютому 1944-го його через напади асми відправили додому... У листопаді 1950 р. К. Морозу наказали прийти в КГБ з речами. Але грізного наказу він не виконав: 23 листопада асма його доконала. Помер о 8-й ранку, а о 10 год. зателефонували з КГБ.

– Чому Климентій Мороз не прийшов в КГБ? Он должен был быть в 9.00.
Дочка сказала, що о 8 год. ранку тато помер.
– Врешть, сука!
Через деякий час до хати прийшли два міліціонери. Один з них, помацавши руку й чоло покійника, сказав:
– Действительно умер.
Другий недобророзумно видихнув:
– Удрал от нас...

Цю сумну історію розповіла дочка Леся. Леся Клепуц померла 15 жовтня 2018 року. До роковин смерті публікуємо її спомин про батька. Написала вона спогад 20 грудня 2014 року.

“Климентій Онуфрійович Мороз народився 5 лютого 1898 р. в м. Городенці (тепер Івано-Франківської області) в родині ветеринарного лікаря. У сім’ї було 7 дітей. Татова мати – україномовна полька, прізвище її Раєвська. Дітей своїх виховали українськими патріотами.

Не маючи ще 17 років, тато разом із маминим братом Богданом Струмівським пішли в УСС. Богдан загинув у 1918 р. під Львовом.

Татові довелося воювати на Італійському фронті, а під час польської окупації – служити в польському війську. Потім він вступив до вчительської семінарії в Чорткові. Після закінчення навчання йому пропонували роботу в Тернополі або Львові – якщо перейде на римо-католицьку віру. Він категорично відмовився, і йому дали направлення в с. Русилів Золочівського повіту Львівської області. Село невелике, “славилося” своїми “героями” – розбишаками і злодіями. Вчительку, яка там працювала, довели до божовілля і смерті.

Тато зміг знайти спільну мову із селянами, організував хор, а в школі – дитячий хор, керував драматичним гуртком у “Просвіті”. Хори виступали й у сусідніх селах. У церкві також керував хором. І люди почали приходити до тата за порадою, допомагали в налагодженні порядку на шкільній території.

У селі була сільськогосподарська ферма (фільварок), управителем

(жонцю) був німець Шмідт. Його жінка, дочки Ціта і Герта та син розмовляли польською. Для людей, які працювали в панів, побудували хати й дали трохи землі. І люди із задоволенням працювали на полі. На роботу і з роботи ходили гуртом і з пісню. Жонца і його рідні часто приходили до нас, а ми – до них.

У серпні 1939 р. поляки взяли тата до війська. Коли німці напали на Польщу і за два тижні побили поляків, українці покинули польське військо. Через наше село протягом кількох днів їхали вони на возах, на конях, йшли пішки. Були серед них і поранені. Ми із сестрою стояли на містку коло дороги з молоком і хлібом, порізаним на шматки, та роздавали їм. Усі люди виносили хто що мав – груші, яблука, хліб та воду. Моя сестра показувала втікачам фотографію тата і питала, чи не зустрічали його. Але ніхто не бачив. Ми вже думали, що тато загинув, але через декілька днів він уночі з’явився. Був дуже змучений, бо всю дорогу йшов пішки. Тільки встиг помитися і трохи з’їсти, як у хаті стало повно людей. Хоч і була ніч, вони якось дізналися і прийшли вітати його з поверненням. Звичайно, розпитувати про війну.

Нам без тата було дуже страшно, бо літаки весь час літали над нашим селом і кидали бомби. Люди ховалися в бомбосховища. Не раз доводилось там сидіти і по кілька годин.

У вересні 1939 р. нас “визволили” російські війська. Розмістили їх по людських хатах. У фільварку розмістили штаб військової частини, медпункт, кухню, а потім ще й сільраду та колгоспну контору. Стайні заповнили кіньми та коровами, які забрали в селян. Жонцу із сім’єю примусили вийхати. Через Польщу вони добралися в США.

У нас на квартирі поселилися українець з Харкова (старший чоловік, лікар), хлопець із Москви і чукча. Харків’янин часто розмовляв з татом, коли не було тих двох. Розповідав про життя в Росії, дивувався, що в наших магазинах можна все купити, а в них магазини пусті. Він вислав жінці посилку, а москвич хвалився, що вислав уже три посилки.

Почалося в нас “радісне і щасливе” життя. У школі зробили клуб, школу перенесли в панській покій. Майже щотижня привозили кіно. Після демонстрації фільму приїжджав “чорний ворон” і забирав людей – переважно розумних, заможних і тих, що не хотіли йти в колгосп.

Ночами також вивозили цілі сім’ї в Сибір. Через кілька місяців тата призначили інспектором у РВНО в с. Красне, а потім – у м. Золочів на таку ж посаду. Із Золочева тато приїжджав тільки в неділю. Однієї неділі йому принесли повідомлення, щоб прийшов увечері в сільраду. Коли прийшов, там уже було 17 осіб. Прокурор, який тата знав, запитав, чого він прийшов. Той показав повідомлення. Прокурор поклав повідомлення в кишеню, запитав, чи є запасний вихід з цієї кімнати. Тато сказав, що є вихід через сад. І вони вдвох прийшли до нас на вечерю.

Під час вечері прокурор весь час говорив. Він сказав:

– Запамни сьогоднішній день, это день твоего второго рождения. Ты даже не можешь представить,

что бы с тобой было, если бы не я приехал, а кто-нибудь другой. Нам дали негласный указ: “Пока не трогать умных учителей, потому что люди пишут и жалуются, что присланные сюда учительницы не дают нужных знаний”. Но если будет указ тебя убратъ, я сам тебя собственноручно расстреляю. А ты мне понравился, когда услышал пение твоих учеников на районной олимпиаде... К сожалению, тебе досталось второе место, а не первое. А знаешь почему? Да потому, что не было песни о Сталине...

На прощання сказав, щоб ніхто не знав того, що він говорив.

А тих людей, які були в сільраді, відвезли в тюрму. Це було в травні 1941 року. Уже в червні москалі панічно втікали під ударами німецького війська. Люди взялися забирати з колгоспу своїх корів, коней, почали шукати по тюрмах рідних. Із Золочівської тюрми привезли тіла людей, яких заарештували в травні. Це був жах: тіла без вух, деякі без носа, язика, руки повикручені. З одного черепа стирчав великий цвях, який виліз через рот.

Люди розповідали, що тіл було дуже багато, цілі гори, своїх ледве знайшли, і то не всіх. А тих, яких заарештували раніше, ніде не знайшли, хоч шукали по всіх тюрмах Львівщини.

У серпні 1942 р. ми переїхали жити в с. Красне, бо тата призначили директором Красненської школи й директором Будинку культури. Зі священником Блозовським проводили культурні заходи. Наприкінці 1943 р. тато разом з кількома односельцями вступив до дивізії “Галичина”, але в лютому 1944-го його через напади асми відправили додому. А мамин двоюрідний брат Роман Кузьмів (24 роки) служив у дивізії “Галичина”, загинув під Бродами 1944 року...

30 вересня 1944 р. до м. Славська прийшли російські війська. Тата призначили інспектором Славського райвню. У 1945 р. він уже працював у Плав’є-Вадрувський школі завучем і вчителем німецької мови. 1947-го перевели в Лавочнянську школу, тут він працював завучем, а потім директором до 1950 року.

У жовтні 1950 р. збіг термін паспорта. Треба було виробляти інший паспорт. Коли пішов у паспортний стіл, його направили в КГБ. Там сказали, що йому треба не радянський паспорт носити, а чухати білих ведмедів.

“Нарешті ми знаємо про тебе все, попавсь нам нарешті!”. Сказали прийти з речами 23 листопада. Коли пішки повертався з Лавочного, було дуже холодно, падав дощ. Тато дуже застудився, ще й астма мучила. У лікарню не хотів йти.

23 листопада 1950 р. о 8 год. ранку помер...

Один з міліціонерів, який прийшов засвідчити смерть, підійшов до труни, подивився на одяг тата і сказав:

– Вот дураки! Такой костюм в землю закапывать!

Нарешті вони пішли. Поховали тата в Лавочному”. Вічна слава борцям за волю України!

Леся КЛЕПУЦ
с. Козьова Сколівського р-ну
Львівської обл.

“ПЕРЕДАВАЙТЕ ВІТАННЯ ВСІМ НАШИМ!”

Найважливішою подією нашої з Оксаною Герасим’юк поїздки в Галичину була зустріч із сотенним Кривоносом – Мирославом Симчичем, який шість років воював в УПА проти німецьких, мадярських та більшовицьких загарбників. А ще 11775 днів і ночей (32 роки!) боровся в російських тюрмах і концтаборах за честь української нації! Давно хотіла обняти п. Мирослава, бо маю трепетне ставлення до нього...

10 років тому Роман Коваль віз п. Мирослава до Холодного Яру. І підбив нас влаштувати воякові врочисту зустріч в Обухові. Її організувала моя сестра – Олена Артюшенко. Знайомство відбулося в Обухівському краєзнавчому музеї, який створив Юрій Корнійович Домотенко, багатолітній його директор. Мені випала честь піднести панові Мирославу хліб-сіль на рушники. Та зустріч запала в серце назавжди. Радію, що участь в ній узяли і наша сестра Ніна з чоловіком Антоном.

Сотенний Кривонос розповідав, як його катували в московських таборах шомполами. Про страшні речі говорив жартуючи... Потім я прочитала книгу Михайла Андруска “Брати Грому”, написану за спогадами Мирослава Симчича про його боротьбу. Ця книга мене просто розірвала – як зараз кажуть. Коли читала, були і сльози болю, і гнів, і стискання кулаків, і гордість за вояків УПА, за те, що я мала щастя народитися українкою. Категорично рекомендую прочитати.

І ось жіночий відділ Історичного клубу “Холодний Яр” – у Коломій, в гостях у легенди! Ми пишаємося, що Мирослав Симчич – Почесний президент Історичного клубу “Холодний Яр”.

Малесенька, тісенесенька, але затишна квартирка з картинами і світлинами на стінах, багато книг, вишитих рушників, нас дуже гарно зустріла привітна пані Раїса, дружина сотенного, його берегиня. Мирослав Симчич у свої 97 років тримається гарно. Він усе жартує, погляд той самий – гордий, нескерний. Вільна людина! Вільний козак!

Він не здався під тортурами, не зрадив, не видав нікого. Його намагалися вербувати вже після повернення з таборів, за ним пильно стежили. Але він не зламався. Гідно прожити життя вдається небагато. Тому й прожив свої майже 100 років, не відводячи погляд.

Для мене це приклад служіння Україні, приклад для наслідування. Людина-легенда, якій у центрі Коломиї встановили прижиттєвий пам’ятник.

Ми дякували сотнику Кривоносу за його боротьбу, без якої, можливо, не було б і нас, теперішніх. “Я син Карпат, – гордо каже він. – До Незалежності я готовий був давно, адже змагав за неї все своє свідоме життя. Не вважаю, що вона впала з неба або хтось подав її нам готову. Неправда. За неї пролило море крові, виплакано океан жіночих сліз. Десятками мільйонів кращик своїх синів і дочок пожертвувала Матір-Україна. Це і вбиті, і ненароджені. Вільна Україна є результатом енергії мрії мільйонів борців за її волю, мрії, втіленої в дійсність. Хай держава наша поки що не зовсім така, про яку мріялось у лісах і таборах, але вона наша Держава. І нам її розбудовувати і зміцнювати, а не плакатись по закутках і нарікати. Основа закладена – Державу маємо! Треба взяти добрі мітли і вимести з неї сміття, щоб аж курява до неба. Отаке моє розуміння. У житті моему не було жодного дня, аби я бодай трохи не зробив щось для приближення Незалежності, а тепер для утвердження Держави. Працюю якої умію і скільки можу” (цитата з книги “Брати Грому”).

“Передавайте вітання всім нашим!” – на прощання сказав п. Мирослав. І ми це з радістю робимо, передаючи вітання працівникам і передплатникам “Незборимої нації”, символом якої є Мирослав Симчич.

Слава козакам, які боролись і борються за волю України!

Слава Мирославу Симчичу і многаз літ!

Люба КРИВОРОТ, Історичний клуб “Холодний Яр”

КОСТЬ ПЕСТУШКО ПОВЕРНУВСЯ ДО ВІЙСЬКА

22 серпня 2019 р. Президент України надав 17-й бригаді почесне найменування “17-та Окрема танкова Криворізька бригада ім. Костянтина Пестушка”, а 23 серпня, під час урочистості підняття Державного прапора на Софійському майдані, президент вручив командирові бригади почесну стрічку, яку він приладнав на бойовий прапор бригади.

Для мене це велика радість, бо ще в 1997 р. Історичний клуб “Холодний Яр” впорядкував і видав

книжку “Кость Блакитний, отаман Степової дивізії”.

Кость Степовий-Блакитний (Пестушко) ушавлений нами і в інших книжках, а також радіопередачах, у нашій газеті “Незборима нація”, вечорах пам’яті.

Бажаємо воякам 17-ї бригади перемоги!

Нехай дух Кость Пестушка допоможе вам у цьому. Козакам слава!

Роман КОВАЛЬ

зентація книжки Романа Ковалю “Батькам скажи, що був чесний”.

Організатори: телерадіостудія “Тясмин”, КП “Медіа-центр”, газета “Сміла”, ГО “Територія гідності”, Смілянська сотня імені Василя Бурки.

Співорганізатори: Юлія Харченко, Анатолій Терещенко.

У 2017 р. знам’янські міська і районна організації ВО “Свобода” за підтримки Історичного клубу “Холодний Яр” почали здійснювати заходи із вшанування видатних учасників Української революції 1917 – 1920-х років. Проект назвали “Холодноярські отамани Кропивниччини”. Виготовили понад 70 портретів та банерів. Вшанування земляків розпочали 16 вересня в с. Цибулівському на об’єкті садиби “Гайдамацька Січ” члена Історичного клубу “Холодний Яр” Володимира Вознюка. Активну участь у дійстві взяли педагоги й учні Цибулівської школи, а місцева влада на чолі із сільською головою переконливо засвідчила свою “совковість”. Фінансово допомогли у проведенні заходу небайдужі земляки. Особливо вдячні директорів Українських студій стратегічних досліджень Юрієві Сиротюку. Того ж року, 9 листопада,

СЛАВА БАТЬКАМ-ОТАМАНАМ!

на фасаді Червоновершківської школи (за фінансової підтримки Червоновершківської сільської ради) було встановлено меморіальну дошку на честь Головного отамана Холодного Яру Герасима Нестеренка.

У квітні 2018 р. з ініціативи відділу культури Знам’янської міської ради вшанували отаманів у Знам’янському палаці культури. Згадали добрим словом і, на жаль уже покійного, письменника Анатолія Романовича Заграєнка, який всебічно допомагав нам.

Навесні 2019 р. з ініціативи знам’янських “свободівців” утретє розіграно районний футбольний Кубок холодноярських отаманів – Голика-Залізняка і Бондаренка-Кібця.

Що далі? Вирішили встановити меморіальні дошки отаманам у їхніх рідних селах та містах. Роман Коваль надав світлина та написав тексти.

І ось за фінансової підтримки педагогічного колективу Цибулівської школи виготовлено дошку на честь видатного червоноярського отамана Миколи Степановича Бондаренка-Кібця. Встановили її на фасаді Цибулівської школи 2 вересня під час Свята першо-

го дзвоника. У відкритті дошки взяли участь учителі, учні та їхні батьки, а також заступник голови Кіровоградської обласної ради Ігор Степура. Олександр Голінько прочитав свій вірш, присвячений сторіччю Української революції.

До Дня Українського козацтва в с. Богданівці плануємо відкрити меморіальну дошку червоноярському отаманові Мефодію Голику-Залізняка, який загинув під час повстання в Лук’янівській в’язниці 9 лютого 1923 року.

Ще цієї осені разом із земляками отаманів хочемо встановити меморіальні дошки генерал-хорунжому Армії УНР Андрієві Гулю-Гуленку в його рідному Новоархангельську, отаманові Чорного лісу Денисові Гупалу – в Олександрівському районі, а на Новомиргородщині – отаманові Холодного Яру Ларіону Загородньому й отаманові 2-го куреня Холодного Яру Олександрові Мироновичу Кваші.

Закликаємо небайдужих вшанувати своїх героїчних земляків.

Добрі справи так радісно робити!

Слава Україні! Слава її героям!

Олександр ГОЛІНЬКО
Юрій МАЙБОРОДА

КОЛОДЗІНСЬКИЙ У МОЄМУ ЖИТТІ

Про Колодзінського я довідався наприкінці 1980-х, коли почалося національне відродження на Закарпатті. Уже тоді я інтуїтивно усвідомив велич цієї людини. Коли в боротьбі за Україну на Закарпатті більшість проводу зневірилися, розчарувалися, він залишився вірний ідеалам. Коли інші відмовилися від боротьби за цей маленький клатик української землі, він узяв на себе відповідальність.

На Закарпатті тоді перебувало багато українських військових діячів. У вирішальну мить вони всі десь розвіялися, а він продовжував боротьбу. Забезпечив відхід Августина Волошина, Романа Шухевича... а сам залишився для організації партизанської боротьби. І тільки тепер, після прочитання його воєнної доктрини, я зрозумів, що він і не міг вчинити інакше.

У момент арешту він був пригнічений не так фізично, як морально. Пригнічений не стільки поразкою, як ставленням закарпатців до боротьби – жменька боролася, а більшість вела безтурботний спосіб життя: ходили на базар, чистили сніг на обійсті... Пригадую, як мій дід Микола розповідав мені, малому, про січовиків Августина Волошина, які перед війною проходили через с. Нересницю, і як місцеві селяни збиралися, щоб на них подивитися, але не як на щось своє, щоб допомогти, а просто подивитися.

У 1990-му, коли ми ще були в добрих стосунках з мадярами (завдяки спільній боротьбі проти

Москви), один старий угорець із Солотвина показав мені приблизне місце розстрілу «січ-банди» поблизу однієї із соляних копалень. Згодом українці з угорцями на Закарпатті розсварилися (насамперед через кардинально різну оцінку подій на Закарпатті в 1938 – 1939 рр.).

Минули роки, і в мене виникла ідея вшанувати полеглих. Встановили великий камінь, а на ньому – мармурову табличку з портретами Колодзінського і Зенона Коссака. Відкрили урочисто. А через деякий час мадяри розбили дошку, залили камінь фарбою. З того часу ми щорічно відновлюємо, мадяри щорічно розбивають. Лише з початком російсько-української війни ця боротьба проти Колодзінського і Коссака припинилася.

З перших днів мого перебування на війні виникло питання, як назвати наш підрозділ. І сама собою виринала назва «Карпатська Січ».

Коли мені обирали псевдо, хлопці збралися в окремі кімнати і за декілька хвилин винесли вердикт: будеш відітний «Кумом». Я не відразу зрозумів чому. Перепитав. І почув: «А таке псевдо мав начальник штабу «Карпатської Січі» Колодзінський». Чесно скажу – аж мороз по шкірі пройшов.

Ще один спогад з війни. На початку 2015 р. прийшов до нас у підрозділ молодий націоналіст із Харківської організації ВО «Свобода» Мирослав Мисла. На той час він уже служив у батальйоні «Січ». На моє запитання, чому

він вирішив перейти з підрозділу, який має офіційний статус, де виплачують зарплату, а бійці мають всі соціальні гарантії, до нас, добровольчого підрозділу, де нічого цього немає, він відповів: «Тому що я родом із Закарпаття, тому що ваш підрозділ називається «Карпатська Січ», тому що командир цього підрозділу має псевдо Колодзінського». З того часу з Мирославом зав'язалися тісні відносини. Він започаткував у нас ідеологічний лекторій. У вільний від бойового чергування час читав лекції з історії, ідеології, політології. Якось він прибіг і з сяючими очима повідомив, що знає, де зберігаються друга і третя частини праці Колодзінського «Українська воєнна доктрина». Попросив підтримки в її виданні. А я вважав, що ці дві частини втрачені назавжди... Звичайно, зустрів цю звістку з радістю – як подарунок з небес.

Тоді видати працю не вдалося – 2 жовтня 2016 р. неподалік с. Кримського Мирослав – як і Михайло Колодзінський – загинув у бою.

Але прохання свого бойового побратима Мирослава Мисли я виконав: праця Михайла Колодзінського «Українська воєнна доктрина» побачила світ. Усі її три частини об'єднано в одну книжку.

ОДЧ «Карпатська Січ» стала фундатором бойової нагороди – «Медалі Михайла Колодзінського». Нею нагороджуються ті, хто склав жертву крові в боротьбі за Україну (полеглі та поранені), а також за здобутки в дослідженні історії Визвольних змагань та військової науки.

Читаючи цю книгу, весь час запитував себе: хто ще з українських мислителів, політиків, військових так глибоко задумався над місцем України в цьому світі?

Читачеві, який, як і Колодзінський, боровся за Велику Україну, ця книга дасть підстави для здійснення мрії його життя.

Олег КУЦИН-«КУМ», командир ОДЧ «Карпатська Січ»

З питань придбання книги звертайтеся за телефонами (044) 279-81-33, (044) 246-47-83, 050-443-53-69 до Григорія Жибакі (hrytshybak@gmail.com) та за адресою: вул. Ярославів Вал, 9, пом. 4, Київ, 01034.

ІСТОРИЧНИЙ КЛУБ “ХОЛОДНИЙ ЯР” НАГАДУЄ ПРО ЮВІЛЕЇ

1 жовтня 1894 р. у с. Карбівці, тепер Вінницької обл., народився Ананій ВОЛИНЕЦЬ, командир 61-го Окремого гайсинського полку Армії УНР та Гайсинсько-Брацлавської повстанської бригади, редактор газети «Дзвін».

1 жовтня 1894 р. у м. Сімферополі прийшла у світ Харитина (Тіна) ПЕКАРЧУК, співзасновник сімферопольської «Просвіти», начальник санітарного потяга Запорозької Січі Юхима Божка, учасниця Першого зимового походу Армії УНР.

3 жовтня 1884 р. в ст. Полтавській на Кубані народився бандурист Конон БЕЗІЩАСНИЙ, учасник антибільшовицького руху.

3 жовтня 2014 р. під час оборони Донецького аеропорту загинули Сергій АНДРЕЄВ-«КАСПЕР» і Святослав ГОРБЕНКО-«СКЕЛЬД», бійці ДУК «Правий сектор».

5 жовтня 1899 р. у м. Пирятині, тепер Полтавської обл., народився Сергій ЛИТВИНЕНКО, сотник Армії УНР, скульптор. Автор надгробного пам'ятника на могилі Івана Франка на Личаківському кладовищі у Львові. Створив скульптурні портрети гетьмана Івана Мазепи, Тараса Шевченка, Івана Франка, Миколи Міхновського, митрополита Андрея Шептицького, Мирона Тарнавського, надгробні пам'ятники Романові Купчинському і Василеві Пачовському та пам'ятники героям Визвольних змагань 1914 – 1920 рр. у Раві-Руській (1936), полеглим героям (Яворів, 1938).

5 жовтня 2014 р. в бою поблизу с. Спартак Донецької обл. загинув Антон КІРЕЄВ-«СІФОН» та Олександр ПІДЛУБНИЙ-«ХРУСТ», бійці ДУК «Правий сектор».

7 жовтня 1984 р. в московських катівнях загинув Валерій МАРЧЕНКО, літературознавець, перекладач.

12 жовтня 1624 р. відбувся зухвалий напад запорожців на Стамбул, столицю Османської імперії.

12 жовтня 1974 р. народився Андрій ПРИЩЕПЮК-«ШЕРШЕНЬ», боєць ДУК «Правий сектор». Загинув у бою.

13 жовтня 1919 р. під Каневом смертельно поранено отамана ЗЕЛЕНОГО (Данила ТЕРПИЛА), отамана Дніпровської повстанської дивізії.

15 жовтня 1959 р. у Мюнхені (ФРН) московський агент убив Провідника ОУН Степана БАНДЕРУ.

18 жовтня 1969 р. у м. Сарни Рівненської обл. народився Степан КРИВОРУЧЕНКО-«УЖ», командир розвідувальної чоти полку «Азов», випускник Академії МВС, чемпіон України з боротьби.

19 жовтня 1969 р. у м. Ченстохова (Польща) помер Михайло ПІКУЛЬСЬКИЙ, підполковник Армії УНР, член Військової управи дивізії «Галичина».

19 жовтня 2014 р. у сел. Сміле Словяносербського р-ну Луганської обл. загинув Віктор ГУР-НЯК-«ТАРТ», пластун, фотокореспондент, вояк батальйону «Айдар».

22 жовтня 1894 р. в с. Гуті-Литинській, тепер с. Малинівка Вінницької обл., прийшов у світ Яків ГАЛЬЧЕВСЬКИЙ, учитель, командувач Подільської повстанської групи, командир Грубешівської самооборони, полковник Армії УНР, автор спогадів «Проти червоних окупантів», «З воєнного нотатника», а також історіософічної праці «Думки про долю України».

23 жовтня 1894 р. у с. Горбулеві, тепер Житомирської обл., народився Дмитро СОКОЛОВСЬКИЙ, учитель, повстанський отаман.

25 жовтня 1974 р. у м. Дніпропетровську (тепер м. Дніпро) народився Олег ДИНЬКА-«ЄГЕР», вояк 1-ї Окремої штурмової роти ДУК «Правий сектор». Загинув за Україну.

25 жовтня 2009 р. у м. Бориславі Львівської обл. померла Ірина СЕНИК, поетеса, член Української гельсінської групи (1979), політв'язень російських таборів, співзасновник ВПО «Державна самостійність України».

26 жовтня 1889 р. на х. Лавриківці, тепер Полтавської обл., народився Дмитро ГУРИН, поручник Армії УНР, повстанець, випускник УГА в Подєбрадах, інженер-гідротехнік, лицар ордена Залізного хреста.

26 жовтня 1894 р. в с. Дейкалівці на Полтавщині народився Дмитро ГАВРИЛЕНКО, старшина Армії УНР, випускник УГА в Подєбрадах, інженер-лісівник, професор Університету Сантьяго-дель-Естеро (Аргентина).

26 жовтня 1974 р. у Львові народився Володимир СТАТІЙ-«БІЛИЙ», боєць ДУК «Правий сектор». Не бажало опинитися у полоні, підірвав себе і 4 сепаратистів.

27 жовтня 1904 р. у м. Кракові (Польща) народився Юрій ТИС-КРОХМАЛЮК, письменник, військовий історик, вояк дивізії «Галичина», дійсний член ВУАН, співредактор журналу «Вісті комбатанта».

27 жовтня 1979 р. в м. Буенос-Айресі (Аргентина) помер Євген ОНАЦЬКИЙ, член Центральної Ради та ОУН, історик, учений і публіцист.

28 жовтня 1889 р. в с. Перегонівці, тепер Київської обл., народився Вартоломій ЄВТИМОВИЧ, командир сотні 1-ї Української військової школи ім. Богдана Хмельницького, старшина для доручень штабу Запорозької групи, автор спомінів.

28 жовтня 1989 р. Верховна Рада УРСР ухвалила Закон про державний статус української мови.

29 жовтня 1794 р. у с. Пан-Іванівці, тепер с. Сковородинівка Харківської обл., помер Григорій СКО-ВОРОДА.

29 жовтня 1909 р. у с. Сілець на Львівщині, народився Іван КЛИМІВ-ЛЕГЕНДА, крайовий провідник ОУН на північно-західних українських землях, генерал-політвиховник (посмертно), лицар Золотого хреста заслуги (посмертно).

29 жовтня 1994 р. у с. Новопокровці Дніпропетровської обл. народився Дмитро ЗАХАРОВ, навідник СПГ 1-го десантно-штурмового батальйону 36-ї Окремої бригади морської піхоти. Загинув в бою 18 жовтня 2016 р. біля села Водяне Донецької області.

31 жовтня 1889 р. в с. Мушкатівці, тепер Тернопільської обл., народився Зенон НОСКОВСЬКИЙ, організатор сокольського руху, командир 4-ї сотні УСС, старшина УГА.

КОЗАКАМ-ПОВСТАНЦЯМ ПОЛТАВЩИНИ СЛАВА!

29 серпня, у День пам'яті загиблих захисників України, у Безвіднянському лісі, неподалік урочища Макітерка, за 3 кілометри від славнозвісної Лютенки, мені довелося побувати на пам'ятних урочистостях з нагоди встановлення та освячення козацького хреста на братській могилі повстанців отамана Леонтія Христового.

Промовляли сільський голова Олександр Захлистенко, заступник голови Полтавської обласної ради, учасник новітньої російсько-української війни, член ВО «Свобода» Анатолій Ханко, автор роману «Дзвони над Лютенською» Іван Чайка та кандидат історичних наук Віктор Ревергук. Заупокійний молебень та освячення хреста здійснив настоятель Успенської церкви о. Василь Лило.

Урочище Макітерка – колиска повстанців. Тут у травні 1920 р. отаман Христовий почав формувати загін. 2012 року над дорогою, неподалік урочища було встановлено пам'ятний знак з написом «Вічна пам'ять повсталім селянам отамана Леонтія Христового. 1920 – 1921». Минулого року поряд зі знаком перепоховали останки шістьох повстанців, які загинули в бою з московсько-більшовицькими окупантами неподалік Василевого хутора. На постаменті написано: «Тут поховані повстанці, що загинули в бою з більшовиками 4.12.1920 року. Василь Роменський, Іван Мильченко, Іван Постоєнко, Макар Сіроштан, Олександр Назаренко, Степан Патенко, Тимофій Мильченко».

Віднайти могилу повстанців та встановити їхні імена вдалося завдяки публікації нашого земляка, письменника-емігранта Дмитра Нитченка «Могила шістьох» у

газети «Голос» (Берлін) 13 грудня 1942 року. Передрукувала статтю газета «Незборима нація». Дмитро Нитченко розповів про героїську смерть козаків Леонтія Христового.

Отаман Христовий загинув у бою 15 липня 1921 року. Упродовж семи десятиліть свого панування комуністсько-російська окупаційна влада намагалася зобразити Христового і його повстанців бандитами. А вони воювали за незалежність України. Ще в 1920-х – 1930-х рр. кобзарі виконували «Думу про Христового». А про бандитів дум не складають.

Слава полеглим за Україну!

Віктор МІЩАНИН, провідний науковий співробітник Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному

На світліні – Віктор Міщанин біля пам'ятного знака козакам Леонтія Христового.

“СТАНЬ ЛИЦАРЕМ – ПОПЕРЕДНИКОМ ДЛЯ НАШИХ НАЩАДКІВ”

Переді мною нова книга Романа Ковалю, лейтмотив якої – честь і гідність людини. Її зачин: короткий спогад хорунжого Армії УНР Олександра Чирського. Хорунжий пише: «Літо 1920 року. Невеличке село. Білі хатки його потопають у зеленому морі садків, а навколо, ген-ген аж до обрію, широко розлягаються різнобарвні килими ланів, що так жаждібно п'ють полудневу спеку. Тихо. Думки мимохідь линуць від жорсткої дійсності. Якось не хочеться вірити, що ось за годину цей рай обернеться в огидне страхіття й люди напавтимають землю кров'ю синів її».

У цьому раю, який за мить обернувся на «огидне страхіття», дістав смертельне поранення козак Лєво. Він ще зовсім хлопчик... Лєво просить хорунжого переказати додому останнє вітання: «Батькам скажеш, що був чесний».

Тому й книга Романа Ковалю має таку назву. У передмові автор пише: «Стань лицарем – попередником для наших нащадків! Покажи приклад, як треба боротися за рідний край, за свою мрію!»

У нарисі «Терпке життя сотника Монкевича» читаємо свідчення членів Товариства запорожців ім. полк. Петра Болбочана про 1917 рік: «Провід боявся проявів козацького духу, жахався українських «Наполеонів», Гетьманів і не перебирав

ВІЧНА СЛАВА!

24 жовтня 2017 р. поблизу села Водяного Донецької області під час обстрілу наших позицій загинув Ілля СТЕЦУН, гранатометник 9-го Окремого мотопіхотного батальйону 59-ї Окремої мотопіхотної бригади ЗСУ. Вічна слава!

засобами, щоб тільки забезпечити себе перед уявленою загрозою».

А Борис Монкевич додає: «У воєн, котрий сидів у нас на плечах і нахабно придушував самостійні змагання нашого народу, наші провідники шукали згоди і братерства на «Капіталові» Маркса. Вони не тільки не хотіли розуміти всієї ваги творення національного війська, не тільки не полегшували його творення, але й перешкоджали». Чи не повториться це тепер?

Про лицаря честі Монкевича Роман Коваль написав: «Він усе зробив, щоб історична пам'ять нашого народу не переривалася... Пам'ятаймо славного козака Бориса Монкевича, який і зброєю, і пером десятиліттями захищав нашу Батьківщину».

Це лише один нарис, а в книзі їх 50! А ще 10 спогадів, 10 історій, 10 документів...

Книгу Романа Ковалю «Батькам скажеш, що був чесний» залишаю розгорнутою.

Читаймо її. Пізнаваймо лицарів честі. І сьогодні козак просить на могилі посадити калину:

Будуть пташки прілітати цвіт калини їсти, Будуть мені приносити з України вісті.

Лариса ДАРМОХВАЛ м. Болевів Івано-Франківська обл.

СЛАВА “АЙДАРУ”!

Це Старобільськ. 2014 рік. Похорон айдарівців. 28 трун! Всі хлопці неопізнані, бо тіла обгорілі. Це були рештки тіл. Серед них було й четверо чи п'ятеро хлопців з 80-ї бригади. Загалом у нас було поховано 39

осіб. Шкода, але воюють і гинуть найкращі! Слава героям, які воюють з Росією! Світла їм пам'ять! Пробачте нам.

Ольга КОРЯК

“Незборима нація” – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України

ТРАГЕДІЯ ОТАМАНА ВОЛИНЦЯ

1 жовтня виповнюється 125 р. від дня народження подільського отамана Ананія Волинця. З цієї нагоди публікуємо передмову до книжки Романа Ковалю та Костянтина Завальнюка “Трагедія отамана Волинця”, яка вийшла 2002 року у видавництві “Діокор”.

Коли я писав книгу “Отамани Гайдамацького краю”, за концепцією її, точніше, за принцип формування взяв оптимістично-трагічне завершення шляху отаманів. Тобто до “тридцяти трьох богатирів” – героїв цієї книги – могли потрапити лише ті, які достойно завершили своє життя. Звісно, мої герої “мали право на помилку” – на якумусь з етапів свого бурхливого життя, наприклад, отамані деякий час перебували в Красній чи денікінській армії й виступати проти Української держави Гетьмана Павла Скоропадського чи Директорії Симона Петлюри... Але до книги могли потрапити тільки ті, хто завершив своє життя свідомим борцем за Самостійну Україну, тільки ті, кого не зламали ні тортури, ні розпач поразки, ні зрада тих, за свободу кого вони проливали свою праведну кров. Тобто першочергове право на повернення із забуття я надав шляхетним і незламним.

Ті ж, хто починав як герой, а закінчив капітуляцією, за якою детерміновано йшла зрада, не могли потрапити до своєрідного пантеону – книги “Отамани Гайдамацького краю. 33 біографії”. Я зовсім не заперечував права тих, хто спіткнувся, хто не витримав виснажливої напруги років збройної боротьби, залишитися в українській історії, тим більше що саме вони нерідко творили героїчну історію України – візьмемо хоча б Юрка Тютюнника і його внесок у переможний Перший зимовий похід. Йшлося лише про черговість, тобто про тих, хто вийде на авансцену в перших лавах. Одним із тих, хто увійшов до пантеону 33 отаманів, був і ватажок гайсин-

ських вільних козаків Ананій Волинець, який у 1917 – 1920 рр. організаційно і збройно служив Українській Народній Республіці, а після поразки Визвольних змагань брав активну участь у політичному і культурному житті української “еміграції” (беру це слово в лапки, тому що працював і жив він на Волині – “на нашій, не своїй землі”). Я б навіть сказав, що Волинець творив українське життя всупереч шовіністичній польській владі.

Під час кривавого об’єднання України в 1939 – 1940 рр. Ананій Волинець був заарештований. За свідченням отамана Бульби-Боровця, Ананій Волинець під час судового засідання вів себе мужньо і гідно. “Волинець не просив помилування, – писав Тарас Бульба-Боровець у своїй мемуарній книзі “Армія без держави”. – Він (Волинець. – Ред.) гідно жив і борюся за волю України. Гідно, незаплямованим лицарем і помер”.

Та “кримінальна” справа Ананія Гавриловича Волинця, яка зберігається в Управлінні СБУ у Вінницькій області, засвідчила інше: закінчити гідно життя свого Ананій Волинець не зумів – під впливом фізичних і психологічних тортур він зламався. І на суді гайсинський отаман поводив себе не так, як змальовував Бульба-Боровець.

“Кримінальну” справу Ананія Волинця знову хотілося засунути у спецхрані...

І залишити той світлий образ, який увійшов в українську історіографію завдяки Тарасові Бульбі-Боровцю й “Отаманам Гайдамацького краю”...

Та переміг науковий підхід...

Навіть не стільки він, скільки переконання, що українців слід учить не лише на героїчних прикладах... Фактично цю книгу можна було (і хотілося) назвати “Героїзм і трагедія Ананія Волинця”, та в моєму доробку вже була книга з подібною назвою – “Героїзм і трагедія Холодного Яру”...

Я маю підстави засуджувати отамана Гайсинщини Волинця за те, що зламався, та не маю на те морального права. Бо сам не знав таких мук. Тим більше що свідчення проти себе і своїх товаришів він зробив у 1939 – 1940 рр., коли більшості їх уже не було в живих або вони розвіялися по світах, зникнувши з поля зору НКВД. Та все ж тепер, якби я перевидавав книгу “Отамани Гайдамацького краю. 33 біографії”, місце Волинця зайняв би інший, наприклад подільський отаман Яків Байда-Голік...

Трагедія України полягає не тільки в тому, що наша кров виявилася чи не ідеальним середовищем для зрадників, перевертнів і байдужих, а насамперед у тому, що заламувались найкращі – найсвідоміші, найчистіші, найшляхетніші...

Безславна смерть лицарів – ось найболючіше, найвразливіше місце свідомого українства.

Ананій Волинець у 1918 – 1920 роках піднісся на найвищий щабель – він знайшов у собі сили підняти руку на братів, які, заблукавши, зрадили. І підняв найрішучішим чином – із гармат упокорив збільшовичені села, роззброїв їх, рішуче покарав руйнівні елементи. Волинець діяв по-більшовицьки безоглядно: брав у заручники, розстрілював, вшав, закопував живими в землю ворогів українського народу. Принаймні так стверджували противники отамана...

Якби ж так діяли й інші! Ні, чимало патріотів сумнівалися, перед тим як підняти руку на ворога. Виявляли гуманізм до катів українського народу та його зрадників. Гуманізм неминуче призводив до нових українських жертв.

Хай би краще нас, українців, звинувачували в порушенні статусу військовополонених, негуманному ставленні до чекістів, комісарів та сексотів, лиш би ми мали державу!

І таким чином зберегли б мільйони українців від репресій, голодоморів, від приреченості гинути мільйонами, захищаючи своїх поневолювачів, від, врешті, масових зрад своєї Батьківщини, своїх рідних і друзів...

Безоглядні шовіністичні народи мають міцні держави – і ми сьогодні заздriamo їхній свободі національного самовиразу, їхньому рівню життя.

Народи ж, які занадто переймаються проблемами тих, хто прийшов із мечем, залишаються бездержавними або досягають “циганського табору” країн “третього світу”...

Об’єднання українських земель у 1939 р., яке коштувало українському народові великої крові, стало фатальним і для Ананія Волинця: на його крові теж було замішане це трагічне возз’єднання.

Арешт, ув’язнення, “слідство” в казематах НКВД, “суд” – і, врешті, відречення (зрозуміло, вибите тортурами) від усього того, чим він жив усе своє свідоме життя, прохання до катів українського народу помилувати його і висловлення бажання вірою і правдою служити советській владі, поневолювачу, проти якого отаман гідно боровся в 1918 – 1920-х роках. А ви кажете: “Шекспір...” Оце трагедія!

Чи перекреслило падіння отамана Волинця в 1939 – 1940 рр. його багаторічну працю в ім’я Батьківщини?

Чи варто мені категорично відповідати на це питання?..

Трагедія отамана Волинця – це один з епізодів нескінченної української драми. Писати яку невимовно боляче...

Роман КОВАЛЬ

ЧЕРЕЗ “НОВУ ПОШТУ” МОЖНА ПРИДБАТИ

“Яків Орел-Гальчевський: боротьба і філософія боротьби” Романа Ковалю – 50 грн.
“Здолати Росію” Романа Ковалю – 200 грн.
“Сумщина в боротьбі” Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича – 175 грн.
“Отаман Зелений” Романа Ковалю – 80 грн.
“Подебрадський полк” Армії УНР Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 1) – 200 грн.
“Подебрадський полк” Армії УНР Романа Ковалю, Ві-

ктора Моренця та Юрія Юзича (т. 2) – 100 грн.
“Отаман Орлик” Романа Ковалю – 75 грн.
“Історія Холодноярської організації” Романа Ковалю – 40 грн.
“Крізь павутиння змосковщення” Романа Ковалю – 60 грн.
“Історія України-Русі” Миколи Аркаса – 80 грн.
“Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею” Романа Ковалю – 500 грн.
“Тиха війна Рената Польового” Романа Ковалю – 300 грн.

HTTP://NEZBORYMA-NACIYA.ORG.UA/

У редакції через “Укрпошту” можна придбати такі книги:

(ціну вказано, враховуючи вартість пересилки книг поштою):
“Батькам скажеш, що був чесний” Романа Ковалю – 250 грн.
“Здолати Росію” Романа Ковалю – 235 грн.
“Сумщина в боротьбі” Р. Ковалю, В. Моренця та Ю. Юзича – 215 грн.
“Яків Орел-Гальчевський: боротьба і філософія боротьби” Романа Ковалю – 75 грн.
“Подебрадський полк” Армії УНР Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 1) – 225 грн.
“Подебрадський полк” Армії УНР Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 2) – 125 грн.
“Отаман Зелений” Романа Ковалю – 110 грн.
“Історія Холодноярської організації” Романа Ковалю – 60 грн.
“Отаман Орлик” Романа Ковалю – 100 грн.
“Крізь павутиння змосковщення” Романа Ковалю – 90 грн.
“Історія України-Русі” Миколи Аркаса (2-ге, краківське, видання) – 110 грн.
“Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею” Романа Ковалю – 550 грн.
“Тиха війна Рената Польового” Романа Ковалю – 350 грн.

Книги можна придбати, попередньо переказавши кошти електронним переказом на ім’я Р. М. Ковалю, вул. Курська, 20, пом. 14, Київ, 03049.

“Незборима нація” – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України

НСПУ І “ХОЛОДНИЙ ЯР” У ЖИТОМИРІ

У рамках Мандрівного фестивалю “Слово”, організованого Національного спілкою письменників України, представники Історичного клубу “Холодний Яр” Роман Коваль і Марко Мельник мали можливість звернутися зі словом до першокурсників Житомирського військового інституту ім. С. Корольова.

Курсанти почули розповідь про книжку “Батькам скажеш, що був чесний”. “Це книга про епоху, коли жили люди, які не вели розмов про порозуміння за ворогом, – сказав Роман Коваль, – не переконували окупантів любити нашу неньку, не стріляли у «своїх братів і сестер», не гвалтували наших матерів. Вояки Армії УНР розуміли, що ворог залишається ворогом – попри умовляння його бути людяним і справедливим. У житті кожної державної нації найсвятіше – це вшанування оборонців цієї землі, цієї держави, і чим більше ці оборонці убувають напасників, тим більше шануватиме їх народ. Нам немає чого соромитися рік крові, пролітої в обороні нашої землі”.

До майбутніх вояків промовляв і лауреат Національної премії

ім. Тараса Шевченка В’ячеслав Медвідь. Разом з ним Роман Коваль і Марко Мельник вшанували спільну могилу Миколи Сціборського та Омеляна Сеніка-Грибівського в центрі Житомира.

Увечері письменники та видавці зустрілися з інтелігенцією міста в обласній науковій бібліотеці ім. Олега Ольжича, зокрема, Роман Коваль розповів про вояків Армії УНР, які народилися в Житомирі та на Житомирщині й показав їхні світлі лики, а 14 вересня від ранку на книжковому ярмарку, що відбувся в межах свята міста, було представлено книжки Історичного клубу “Холодний Яр”, видавництва Марка Мельника, “Українського письменника” (директор Василь Клічак) і видавництва “Кальварія”.

Щира подяка організаторам, зокрема поетесі, координатору літературно-мистецьких проєктів НСПУ Оксані Кротюк!

На світліні – Марко Мельник, Роман Коваль і В’ячеслав Медвідь біля могили Миколи Сціборського та Омеляна Сеніка-Грибівського. Житомир, 13 вересня 2019 р.

НА ЗАХИСТ РІДНОЇ МОВИ

Акт самоспалення здійснив директор Інституту людини Удмуртського державного університету Альберт Разін. 10 вересня 2019 р. в Іжевську (Удмуртія, Росія) він вийшов до будівлі місцевої Державної ради. У руках тримав плакат зі словами дагестанського поета Расула Гамзатова: “І якщо завтра моя мова зникне, то я готовий сьогодні померти”, – передає Новинарня.

Альберт Разін облився бензином і підпалив себе. Через декілька годин він помер у лікарні.

Улітку Альберту Разіну виповнилося 79 років. Він – удмуртський учений, доцент, лінгвіст, історик і антрополог. Альберт Разін багато років вимагав від влади заходів для збереження удмуртської мови, домагався, щоб мову його народу вивчали в школі. Удмуртською в Росії розмовляють лише 324 тисячі осіб, існує загроза зникнення цієї мови. Заклики Альберта Разіна російська влада проігнорувала. Тоді вчений пішов на відчайдушний крок.

Вічна пам’ять борцеві за рідну мову!

ТЕКСТИ.ORG.UA

ЩИРО ДЯКУЄМО ЗА ПІДТРИМКУ
Ігор СМЕТАНСЬКИЙ (Калуш) – 150 грн.
Степан ПЕТРАШ (Калуш) – 200 грн.
Тарас ЛЕМЕШКО (Київ) – 250 грн.
Тарас КОНЕЧНИЙ (Прикарпаття) – 1000 грн.
Лідія ДМИТРУК (Новий Розділ) – 1000 грн.

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

Загальнодержавна українська газета

ЗАСНОВАНА В СІЧНІ 1913 РОКУ ГНАТОМ ХОТКЕВИЧЕМ

Передплатний індекс: **60969** Вартість: **35.07** грн/міс.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ЧАСОПИС

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Її редактор Роман Коваль – дослідник Визвольної боротьби українців за свою державу у 1-й половині ХХ століття.

Ця газета – про долі Українських січових стрільців, вояків Галицької армії, Армії УНР, повстанських отаманів та їхніх козаків, Карпатську Січ, ОУН, УПА, вояків АГО, а також про кобзарів, письменників, нові книжки про Визвольну боротьбу, які видає Історичний клуб “Холодний Яр”.

Наш індекс – 33545

Редактор
Роман Коваль
Верстка
Олександр Литвин
Коректор
Надійка Овчарук
Інформаційне забезпечення
Микола Владзімірський,
Владислав Карпенко,
Люба Криворот
Технічний директор
Максим Селюзкін

Адреса для листування
03049, Київ,
вул. Курська, 20, пом. 14.
Тел./факс: 242-47-38
kova1roman1@gmail.com
Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти. Видання зареєстровано 28.12.1993 р. у Державному комітеті України у справах видавництва, поліграфії та книгорозповсюдження. Серія КБ №325. Наклад 2000 примірників. Видруковано 30.09.2019 р. ТОВ “Прес Корпорейшн Лімітед” Номер замовлення 1910311
Засновник
Роман Миколайович Коваль